

Kolme metsän menninkäistä

Oli muinoin mies, jolta kuoli vaimo, sekä vaimo, jolta kuoli mies; miehellä oli yksi tytär ja myöskin vaimolla oli yksi tytär. Tytöt, jotka olivat tuttuja keskenänsä, kävivät kerran yhdessä kävelemässä ja tulivat sitten vaimon huonehesen. Silloin tämä sanoi miehen tyttärelle: "kuuleppas, kerro sinä isälles, että minua haluttaisi hänen avio-puolisoksensa; sitten sinä joka aamu saat maitoa peso-veden verosta ja viiniä juotavakses, mutta minun oman tyttäreni täytyy pestä itsensä vedellä, ja ainoastansa vettä hän saapi juodaksensa." Kotia tultuansa kertoi tyttö isälleen, mitä vaimo oli puhunut. Mies silloin virkkoi: "mitä minun toki tulee tehdä? onhan naineella ilonsa, vaan hän myöskin tuskat tietää." Viimein, koskei ukko mihinkään päätökseen päässyt, riisui hän saappaan jalastansa ja sanoi: "ota tämä saapas, jossa on läpi pohjassa, vie ylisille ja ripusta se tuonne isoon vaarnaan sekä kaada sitten siihen vettä. Jos siinä vesi pysyy, tahdon taas mennä naimisiin, mutta jos tuo lävestä valuu, empä toki menekkään." Tyttö teki, kuten häntä oli käsketty; mutta vesi läven veti umpehen, ja saapas piankin tuli täpö täyteen. Hän sitten isällensä ilmoitti, mitenkä oli käynyt. Tämä tuosta itse kapusi sinne ylös katsomaan, ja nähtyänsä tytön olevan oikeassa läksi hän leskeä kosimaan, eikä aikaakaan, johan häät kosimisen lopuksi.

Kun seuraavana aamuna tytöt vuoteeltansa nousivat, oli siinä miehen tyttärtä varten maitoa peso-veden verosta ja viiniä juotavaksi, mutta vaimon tyttärtä varten paljasta vettä sekä pesemisen varalle että myöskin juomaksi. Toisena aamuna oli kummankin vuoteen vieressä vettä juotavaksi sekä vettä peso-vedeksi. Ja kolmantena aamuna oli miehen tyttärtä varten vettä pantuna sekä juomaksi että myöskin pesemisen varalle, mutta vaimon tyttärtä varten maitoa peso-veden verosta sekä viiniä juotavaksi, ja sillensä se vastakin jäi. Vaimo tuli tytär-puolensa veri-viholliseksi ja oikeimpa pani parastansa tehdäkseen hänen oltavansa päivästä päivään yhä tukalammaksi. Akan myöskin kävi kateeksi, että tytär-puoli oli ihana ja suloinen, mutta hänen oma tyttärensä inhoittavan ruma.

Kerta talvella, milloin maa oli kiven-kovassa roudassa sekä vuoret ja laaksot paksussa lumi-peitteessä, vaimo paperisen hameen teetettyänsä kutsui tyttöä tykönsä ja

lausui: "pue tuo hame ylles ja lähe metsähän sekä nouda sieltä minulle mansikoita kopallinen; minun niitä kovasti tekee mieleni:" - "Voi! mahdottomimman mahdotonta tuo varmaankin!" vastasi tyttö, "eihän talvella mansikoita kasva, maa on roudassa ja lumi kaikki kasvit peittää. Ja minkä tähden minun pitää paperi-hameessa menemän? onhan tuolla ulkona niin kylmä, että jopa sylkikin pakkaa suuhun jäätymään, tuuli paperisen vaattehen läpitse pääsee ja orjan-tappurat sen repivät yltäni ihan repaleiksi." - "Vai koetathan vielä vastustella!" kiljasi äiti-puoli, "korjaa sinä täältä koipes pikimmän kautta äläkä minulle silmiäs näytä ennen, kuin tänne olet mansikoita tuonut täyden kopallisen." Sitten hän tyttölle antoi pikku palasen kovaa leipää, sanoen: "tuossa runsaastikkin yhden päivän vara, vaikka sitä aamusta iltaan syödä nakertelisit," sekä itseksensä ajatellen: "tuolla ulkona hän varmaankin viluhun ja nälkään kuolee eikä ikinänsä enään palaa nähtäviini."

Nyt totteli tyttö, puki paperi-hameen yllensä ja läksi menemään koppanen kädessä. Yltä ympäri kaikkialla lumi maan peitteli eikä pienintäkään viheriäistä kortta ollut missään nähtävissä. Metsään tultuansa huomasi hän pienen tupasen, jonka akkunasta kolme pikku miestä tirkisteli. Hän meni tuonne ja koputti ovea, toivottaen hyvää päivää. Miehet käskivät tytön sisälle, ja tämä astui huonehesen sekä meni istumaan rahille kiukaan viereen, siellä lämmitelläkseen ja suurusta haukatakseen. Nytpä pikku miehet sanoivat: "anna meillekin murunen." - "Aivan halusta," vastasi tyttö, jakoi pienen leipä-palansa kahtia ja antoi heille toisen puolen. He sitten kysyivät: "mitäs sinä näin sydän-talvella täällä metsässä kuljeskelet ohuissa vaatteissas?" - "Voi," virkkoi hän vastaukseksi, "minun täytyy hakea tämä koppa mansikoita täyteen enkä tohdi ennen palata kotia, kuin on marjat koppasessa." Kun hän sitten oli saanut leipänsä syödyksi, nuot pikkaraiset hänelle luudan antoivat sanoen: "lakaise tällä lumi pois taka-oven edustalta." Mutta tytön ulkona ollessa nuot keskenänsä haastelivat: "mitä hänelle lahjoittaisimme, koska hän on noin nöyrä ja hyvä sekä antoi meille puolen leivästänsä." Silloin sanoi ensimmäinen: "minulta hän sen lahjan saapi, että hän joka päivä yhä ihanammaksi tulee." Toinen taas lausui: "minä puolestani hänelle

sen lahjoitan, että kulta-rahoja aina hänen suustansa putoo, milloinkaan hän vain sanankin sanoo." Ja kolmas tuohon lisäsi: "minä hänelle lahjaksi annan sen, että hän on kuninkahan saava puolisojensa."

Mutta tyttö teki, mitä pikku miehet olivat käskeneet sekä lakaisi luudalla lumen pois tuon pienen huonehen takaa -- ja mitäpä arvelet hänen sieltä löytäneen? -- ihan kypsää mansikoita, jotka tumman-punaisina tulivat lumen alta näkyviin. Nytpä hän kovin iloissaan poimi koppasensa täyteen, kiitti noita mies-pikkaraisia sekä juoksi kotia, viedäkseen marjat äiti-puolelle. Kun hän tupahan tultuaan "hyvää iltaa" sanoi, poukahti kohta kulta-raha hänen suustansa laattialle. Sitten hän kertoi, miten hänen oli metsässä käynyt, mutta joka sanalta, minkä hän lausui, putosi kulta-rahoja hänen suustansa, jotenka piankin peittivät tuvan koko laattian. "Noh voi tavatonta," huusi sisar-puoli, "tuopa vasta röyhkeää ylpeyttä tuommoinen rahojen viskeleminen!" mutta salaa hänen kävi kateeksi, ja rupesipa häntä itseänsäkin haluttamaan tuonne metsään rahoja noutamaan. Äiti kuitenkin kielsi sanoen: "älä lähde, tyttö rakkahimani, ilma on kovin kylmä, sinä siellä varmaankin vilustuisit." Mutta koska tytär ei hänelle hengen rauhaa heittänyt, suostui äiti tuohon viimein, teetti uhkeat turkit, puetti net tytön ylle sekä antoi hänelle evääksi voita-leipää ja makeita kakkuja.

Tyttö meni metsään ja suoraa-päätä tuota pientä tupasta kohden. Nuot kolme pikku miestä sieltä taas kurkisteli, mutta hän ei heitä tervehtinyt, vaan kömpi, heihin edes katsahtamattakkaan, sisälle tupahan, meni uunin ääreen istumaan sekä rupesi siinä syömään voita-leipäänsä ja kakkujansa. "Anna meille tuosta pikku riikunen," huusivat kääpiöt, mutta tyttö vastasi: "tuskimpa itsellenikään riittää, mitä siinä sitten muille annettavaa?" Kun hän oli syömästä päässyt, sanoivat miehet: "seh siinä luuta, lakaise sillä tuolta ulko-puolelta perä-oven edusta puhtahaksi." - "Mitä vielä!" saivat vastaukseksi, "lakaiskaa itse, enhän minä ole teidän palvelus-piikanne." Sitten nähtyänsä, etteivät he hänelle mitään aikoneet lahjoittaa, läksi hän ulos ovesta. Pikku miehet silloin keskenänsä haastelivat: "mitä nyt hänelle antaisimme, koska hän on noin pahan-tapainen ja häijy-sydämminen sekä niin kateellinen, ett'ei hän muille suo mitään hyvää?" Ensimmäinen sanoi: "minä sen lahjoitan, että hän päivästä päivään rumenemistansa rumenee." Toinen lausui: "sepä minun lahjani, että joka sanalta, minkä hän puhuu, ojakonna hänen suustansa kopsahtaa."

Kolmas virkkoi: "senhän minä annan että kova, kurja kuolema hänen viimein perii." Tyttö taas tuolla ulkona haki mansikoita, mutta kosk'ei niitä nimeksikään mistään löytynyt, palasi hän vihoissansa kotihin. Ja kun hän sitten suutansa aukaisi, kertoakseen äidillensä, miten hänen oli metsässä käynyt, kiepsahti joka sanalta suusta ojakonna, josta kaikki häntä rupesivat inhoamaan.

Nyt suuttui äiti-puoli vielä häijymmäksi eikä muuta enään ajatellut, kuin mitenkä hän jos jommoistakin mieliharmia saattaisi miehen tyttarelle, joka päivästä päivään tuli yhä ihanammaksi. Viimein otti hän kattilan, asetti sen tulelle ja rupesi siinä lankoja kiehuttamaan. Kun langat olivat kiehutetuksi tulleet, ripusti hän net tuon tyttö paran selkähän, antoi hänelle kirveen ja käski hänen rientää joen jälle, hakata jäähän avannon sekä siellä viruttaa langat. Tyttö totteli, meni, mihin häntä oli käsketty, ja rupesi jäähän avantoa hakkaamaan, mutta hänen siinä hakatessansa, tuli komeat vaunut kulkein ja niissä istui kuningas. Vaunut pysähtyivät ja kuningas kysäsi: "kuka sinä, lapsukaiseni, olet ja mitäs tuolla toimielet?" - "Minä olen turvaton tyttö raukka, joka täällä lankoja viruttelen." Silloin kuninkaan tuli häntä surku, ja nähtyänsä, miten ihanan ihana tuo tyttönen, kysyi hän häntä: "tahtoisitko tulla mukahani?" - "Oi aivan halustakin," tämä vastasi, sillä hän oikein ihastuksiin joutui, kun kuuli pääsevänsä äidin ja sisaren nähtävistä.

Tyttö siis vaunuihin nousi ja läksi pois kuninkaan kanssa, ja kun he linnaan olivat tulleet, pidettiin loistavat häät, kuten nuot pikku miehet lahjoaan luvatessansa olivat ennustaneet. Vuoden kuluttua kuninkaan nuori puoliso pojan synnytti, ja kuultuansa tuota onnea kehuttavan tuli äiti-puoli tyttärenensä linnaan, ikään-kuin käydäksensä kuninkaanna katsomassa. Mutta kun kerta kuningas oli lähtenyt ulos eikä muita ketään ollut huoneessa, kaappasi tuo akka häijykäs kuninkaanna päästä ja tytär häntä sääristä sieppasi, ja yhdessä hänen nyt nostivat vuoteelta sekä viskasivat akkunasta alas linnan ohitse juoksevaan virtaan. Sitten tytär ilkiö vuoteelle laskehe, ja äiti hänen niin visusti peitti, ett'ei päätäkään näkynyt. Kun sittemmin kuningas palattuansa huonehesen aikoi puolisoansa puhutella, kuiskasi akka: "hiljaa, hiljaa, nyt ei sovi puhua, hän kovasti hikoilee, tänään teidän pitää jättämän hänet rauhaan." Kuningas ei mitään pahaa aavistanut, vaan läksi pois sekä palasi vasta seuraavana aamuna, ja kun hän sitten puolisoansa

puhutteli ja tuo makaava vastasi, pätkähti tämän suusta joka sanalta ojakonna kulta-raham verosta, jommainen aina ennen oli hänen puolisonsa suusta suikahtanut. Hän silloin kysyi, mitä tuo tiesi, mutta akka vastasi sen olevan kovan hikoilemisen synnyttämää, joka piankin taas muuttuisi entisellensä.

Mutta yöllä näki kyökki-poika sorsan tulevan uiden solkku-ränniä pitkin ja kuuli sen sanovan:

"nukutko, kuningas?
vai ootko valveillas?"

sekä, kun ei vastausta kuulunut, tuohon lisäävän:

"mitä vieraani tehnevät?"

Silloin vastasi poika:

"unen helmoissa lepäävät."

Sitten sorsa vielä kysäsi:

"miten lapseni laita nyt?"

ja sai tähän vastaukseksi:

"kehtohonsa on viihtynyt."

Nytpä se kuninkaannan muotoon muuttuneena meni lapsen luoksi, antoi sille juotavaa, pöyhi sen vuodetta ja peitti sitä visusti, mutta sitten hän taas sorsaksi muuttui ja ui pois solkku-ränniä pitkin. Näin hän linnassa kävi kahtena yönä, mutta kolmannen kerran siellä käydessänsä puhui hän kyökki-pojalle: "mene jo sano kuninkaalle, että hän tänne tulisi, ottaisi mukaansa miekan ja kynnyksellä seisoen sillä kolmasti sivaltaisi pääni päällitse." Kyökki-poika silloin kuninkaan luo juoksi ja ilmoitti hänelle tämän; kuningas sitten kohta sinne riensi sekä sivalsi kolmasti miekallansa aavehen pään päällitse, ja kun hän kolmannen kerran oli tämän tehnyt, seiso i hänen edessänsä siinä hänen puolisonsa elävänä, pulskeana ja terveenä kuten ennenkin.

Nyt kuningas vasta ihastui, mutta kätki puolisonsa erähäsen kamariin sunnuntaiksi, jolloinka lapsi oli kastettava. Ja kun se oli kastettuna, kysyi hän: "mitä ansaitsee se ihminen, joka toisen ottaa vuoteelta ja viskaa vetehen?" - "Eipä parempaa palkkaa tuommoinen ilkiö," vastasi akka, "kuin että hänet

pistetään piikki-tynnyriin, joka vuorelta alas vetehen vieritetään." Silloin sanoi kuningas: "sinä olet itse julistanut oman tuomios," ja käski palvelioitansa tuomaan tuollaista tynnyriä; semmoinen sitten tuotiinkin, akka tyttärinensä pistettiin sinne, pohja naulattiin kiinni ja tynnyri laskettiin vierimään vuorelta alas virtahan.

* * *